

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΜΕΤΗ

МК - НИ 010

ЕМИСИИ И ЕЛИМИНАЦИЈА НА СТАКЛЕНИЧКИ ГАСОВИ

Период на проценка на индикаторот

- септември 2007 – април 2008 година

Образложение

- Оправданост за избор на индикаторот

Потенцијалните последици од климатските промени на глобално ниво вклучуваат пораст на морското ниво, зголемена честота и интензитет на поплавите и сушите, промени во биотите и продуктивноста на храната и пораст во заболувањата. Доказите дека емисиите на стакленички гасови предизвикуваат пораст во глобалните и европските површински температури на воздухот, што резултира во климатски промени, постојано растат (IPCC, 2001, 2007). Напорите за намалување или ограничување на ефектите на климатските промени се фокусираат на ограничувањето на емисиите на сите стакленички гасови опфатени со Протоколот од Кјото.

Овој индикатор на ниво на земјите-членки во ЕУ ја поддржува годишната оценка на Комисијата, на напредокот во намалувањето на емисиите во ЕУ и во поединечните земји-членки кон постигнувањето на целите од Протоколот од Кјото, врз основа на механизмот за мониторинг на стакленичките гасови (Одлука на Советот бр. 280/2004/ЕЗ за механизам за мониторинг на емисиите на GHG во заедницата и за спроведување на Протоколот од Кјото). Овој индикатор ги илустрира тековните трендови во антропогените емисии на стакленичките гасови - GHG во врска со целите на Протоколот од Кјото.

Во случајот на Република Македонија, индикаторот се базира на податоците од националниот инвентар на стакленички гасови кој е во склоп на националните комуникации кон Рамковната конвенција на ОН за климатски промени.

Дефиниција

Индикаторот ги изразува количествата на емитираните стакленички гасови во атмосферата на национално ниво. Емисиите се презентираат според видот на стакленички гасови. Индикаторот, обезбедува информации за емисиите од секторите: енергија, индустриски процеси, земјоделство, шумарство и промена на употреба на земјиште и отпад.

Единици

- Тони CO₂-еквивалентно.

Релевантност за креирање на политиката

Инвентарот на емисиите на стакленички гасови претставува основа за анализата за намалување на стакленичките гасови.

Законска основа

Република Македонија е страна на Рамковната конвенција на ОН за климатски промени

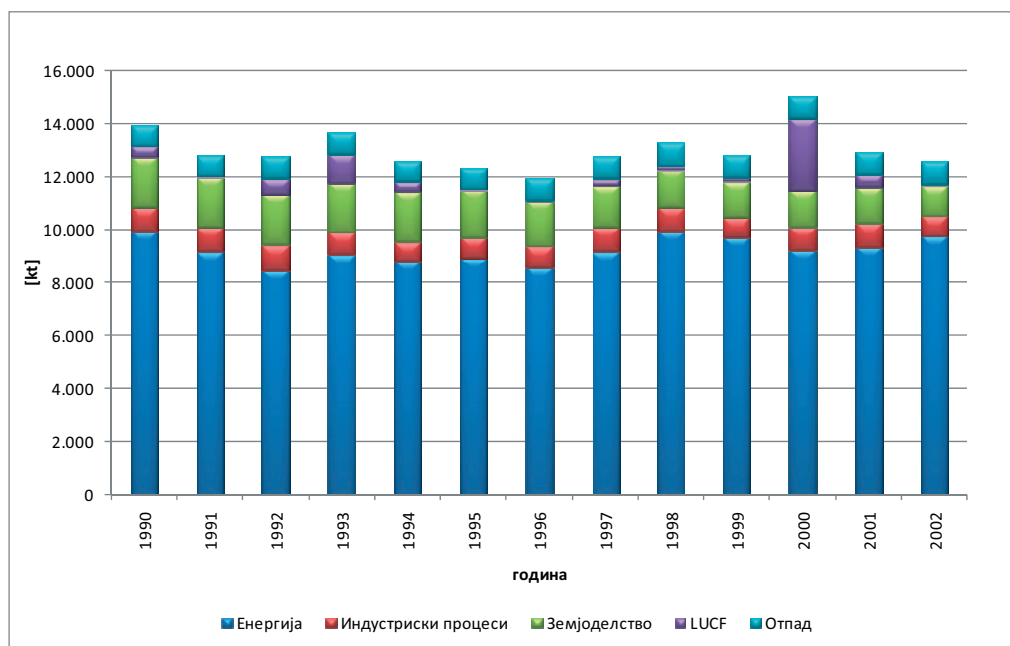

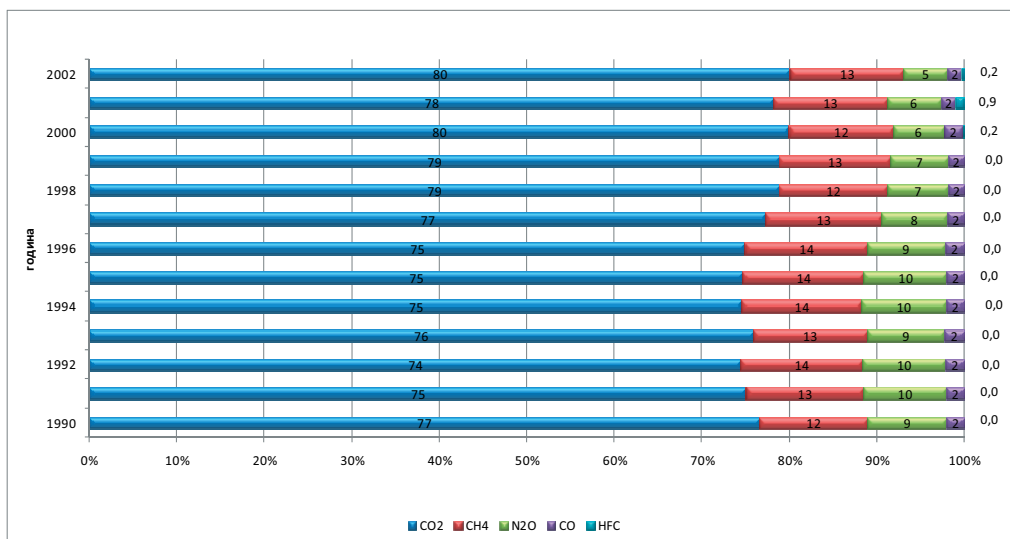
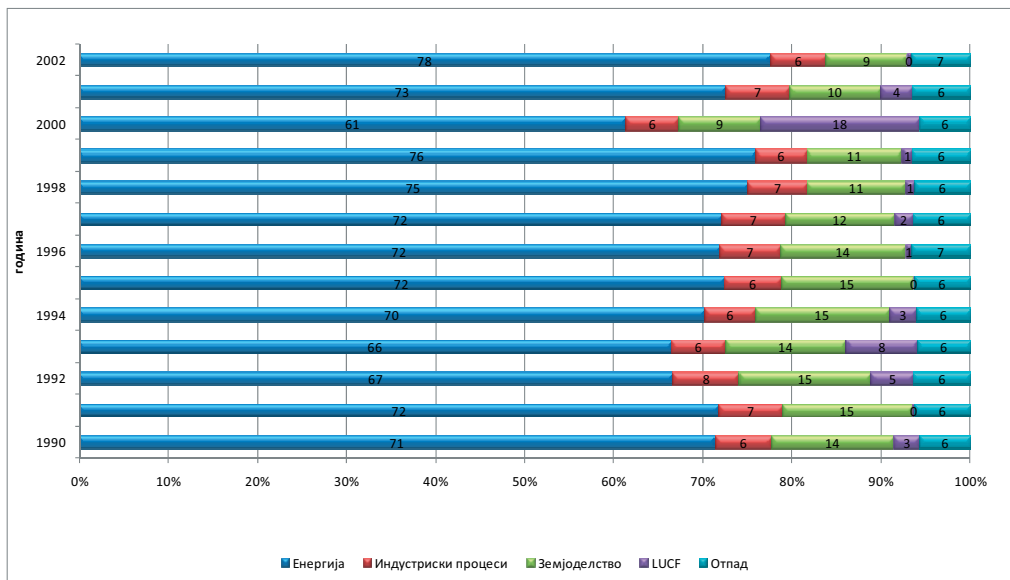
и на Протоколот од Кјото. Прашањата поврзани со климатските промени се вградени во Законот за животна средина, вклучувајќи барања за подготвување на инвентари на емисиите на стакленички гасови и на отстранување преку апсорбенти, како и за акционен план со мерки и активности за намалување на порастот на емисиите на стакленички гасови и за ублажување на влијанијата од климатските промени. Исто така, во измените и дополнувањата на Законот за животна средина, се вгради член за назначен национален орган за одобрување на проектите од механизмот за чист развој според Протоколот од Кјото.

Клучна порака

Овој индикатор дава информации за трендовите во вкупните емисии на стакленички гасови, што е во директна врска со енергетската интензивност на економијата на државата како и квалитетот на горивата. Воспоставувањето на национален систем за континуирана изработка и ажурирање на инвентарите на стакленички гасови е клучно.

На следните графикони прикажан е уделот по поедини сектори и загадувачки супстанции, кои се стакленички гасови, на годишно ниво, во килотони како и во проценти.

Оценка

Предмет на анализа се гасовите CO₂, CH₄ и N₂O, CO и HFC, а вкупната емисија се изразува во CO₂-eq. Понатаму, овој индикатор обезбедува информации за емисиите на стакленички гасови од следниве сектори: енергетика, индустриски процеси, земјоделство, промена во користењето на земјиштето и шумарство (LUCF) и отпад.

Инвентарот на стакленички гасови подготвен во скоп на втората комуникација за климатски промени (која е планирана за усвојување со септември 2008 година) накратко е прикажан на табела 1. Првиот дел на табелата ги содржи количествата на емисиите на стакленички гасови за секој сектор одделно, како и вкупните емисии за периодот од 1990 до 2002 (*) година. Вториот дел од табелата ги прикажува апсолутните и процентуалните вредности на емисиите на CO₂ - еквивалентно за сите сектори. Подеталната обработка по поедините сектори и по секоја GHG супстанција поединечно, покажува дека емисиите на стакленички гасови имаат извесно опаѓање и тоа во секторите индустриски процеси (за 35%) и земјоделство (за 22%), додека во секторот LUCF тие се променливи, а во секторот отпад се непроменливи. Пораст во емисиите на стакленички гасови се забележува само во секторот енергетика (за 6%). Споредбено, учеството на секторот енергетика во вкупните емисии на стакленички гасови е многу високо (речиси 3/4), по што следуваат секторите земјоделство, отпад и индустриски процеси (чиешто учество изнесува 10, 8, односно 7%), додека учеството на секторот LUCF е под 2%. Опаѓачкиот тренд на емисиите на стакленички гасови од секторите индустриски процеси и земјоделство се должи на намалените активности во рамките на националната економија во разгледуваниот период.

Методологија

- Методологија за пресметка на индикаторот

Емисиите на стакленички гасови се пресметуваат како производ на влезните податоци и соодветните фактори на емисија. Не се бараат мерења. Се применува 1996 IPPC – методологија за изработка на инвентарите, во согласност со упатствата на Рамковната конвенција на ОН за климатски промени.

Спецификација за податоците

Име на индикаторот	Извор	Обврска за известување
Емисии и елиминација на стакленички гасови	– Инвентар на емисии на стакленички гасови, во: Прв национален извештај на Македонија кон Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (UNFCCC), Министерство за животна средина и просторно планирање, стр. 29-46, 2003 година– Втор национален извештај на Македонија кон Рамковната конвенција на ОН за климатски промени (UNFCCC), Министерство за животна средина и	– UNFCCC

Опфат на податоци (по години): 1990 – 2002 година

Табела 1: Инвентар на стакленички гасови од Вториот Национален извештај (*)

Емисии на CO₂-eq по сектори

*- Усвојување на Вториот национален извештај за климатски промени е планирано до септември 2008 г.

Придонес на CO₂, CH₄, N₂O, CO и HFC во вкупните емисии на CO₂-eq. од сите сектори

Сектор	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Енергетика	9.939,83	9.190,47	8.484,18	9.068,37	8.639,56	8.925,02	8.578,29	9.198,29	9.939,13	9.716,39	9.226,90	9.355,70	9.755,52
Индустрија	889,29	908,89	957,78	831,36	716,56	793,28	819,71	910,30	891,78	742,43	885,70	929,02	784,05
Земјоделие	1.908,27	1.866,08	1.881,62	1.858,08	1.888,54	1.825,04	1.682,11	1.571,02	1.462,96	1.377,56	1.379,52	1.313,29	1.073,39
Шумарство	283,66	24,07	424,06	758,82	273,29	5,67	51,49	177,63	89,16	99,57	1.973,70	336,53	36,49
Отпад	786,29	794,97	806,08	808,37	753,66	778,67	785,13	822,21	827,12	828,38	844,23	836,38	840,59
Вкупно	13.807,34	12.784,47	12.553,72	13.324,99	12.471,61	12.327,68	11.916,72	12.679,45	13.210,15	12.764,34	14.310,05	12.770,92	12.490,04
Енергетика	71,99	71,89	67,58	68,06	70,88	72,40	71,99	72,54	75,24	76,12	64,48	73,26	78,11
Индустрија	6,44	7,11	7,63	6,24	5,75	6,43	6,88	7,18	6,75	5,82	6,19	7,27	6,28
Земјоделие	13,82	14,60	14,99	13,94	15,14	14,80	14,12	12,39	11,07	10,79	9,64	10,28	8,59
Шумарство	2,05	0,19	3,38	5,69	2,19	0,05	0,43	1,40	0,67	0,78	13,79	2,64	0,29
Отпад	5,69	6,22	6,42	6,07	6,04	6,32	6,59	6,48	6,26	6,49	5,90	6,55	6,73
Вкупно	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Гас	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
CO ₂	10.545,33	9.598,08	9.321,21	10.048,55	9.290,20	9.213,08	8.928,41	9.793,79	10.408,98	10.055,09	11.283,60	9.959,41	10.059,08
CH ₄	1.732,78	1.703,43	1.747,30	1.775,03	1.697,21	1.695,97	1.666,20	1.675,40	1.630,70	1.628,35	1.741,23	1.656,67	1.621,23
N ₂ O	1.253,22	1.218,64	1.221,40	1.199,10	1.224,80	1.173,38	1.057,27	970,94	936,79	845,36	959,99	813,94	570,40
CO	276,01	264,33	263,80	302,31	259,40	245,25	264,85	239,32	233,68	235,54	300,03	220,44	208,62
HFC	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25,20	120,47	30,71
Вкупно	13.807,34	12.784,47	12.553,72	13.324,99	12.471,61	12.327,68	11.916,72	12.679,45	13.210,15	12.764,34	14.310,05	12.770,92	12.490,04
CO ₂	76,37	75,08	74,25	75,41	74,49	74,73	74,92	77,24	78,80	78,77	78,85	77,99	80,54
CH ₄	12,55	13,32	13,92	13,32	13,61	13,76	13,98	13,21	12,34	12,76	12,17	12,97	12,98
N ₂ O	9,08	9,53	9,73	9,00	9,82	9,52	8,87	7,66	7,09	6,62	6,71	6,37	4,57
CO	2,00	2,07	2,10	2,27	2,08	1,99	2,22	1,89	1,77	1,85	2,10	1,73	1,67
HFC	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,94	0,25
Вкупно	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Општи мета податоци

Ознака	Име на индикаторот	Усогласеност со CSI/EEA или други индикатори		Класификација по ДПСИР	Тип	Поврзаност со област	Фреквенција на публикување
МК НИ 010	Емисии и елиминација на стакленички гасови	CSI 010 CC5	Greenhouse gas emissions and removals	П	Б	воздух квалитет на воздух климатски промени	годишно

Извор(и) на податоците: Влезни податоци: Годишници на Државниот завод за статистика; останати публикации/проекти на министерства (животна средина, земјоделство, шумарство, итн.), Фактори на емисија: 1996 IPCC – база на емисиони фактори

Географски опфат: Република Македонија

Временски опсег: 1990 – 2002 година

Честота на прибирање на податоците: Досегашните инвентари се подготвуваа на 3 години, односно во согласност со динамиката на изработка на национални извештаи.

Несигурност

- Несигурност на податоците

Немање соодветни податоци за примена на пософистициран метод во рамките на методологијата, неконзистентност на податоци, немање на национални емисиони фактори

Активности

- Краткорочни активности

– Јакнење на капацитетите за изработка на инвентари

a. Опис на активност

– Завршни активности за подготовката на Вториот Национален извештај.

b. Потреби за ресурси

– Обука на кадри во рамките на МЖСПП кои ќе можат самостојно да го ажурираат инвентарот, по потреба и годишно. Евентуално и ново вработување на техничко лице за одржување на инвентарот на стакленички гасови

– Ажурирање и надградба на постоечките бази на податоци.

Краен рок: крај на 2008

- Долгорочни активности

Редовна изработка на инвентар на стакленички гасови на годишно ниво

МК - НИ 011

ПРОЕКЦИИ ЗА ЕМИСИИ И ЕЛИМИНАЦИЈА НА СТАКЛЕНИЧКИ ГАСОВИ

Период на проценка на индикаторот

- септември 2007 – април 2008 година

Образложение

- Оправданост за избор на индикаторот

Потенцијалните последици од климатските промени на глобално ниво вклучуваат пораст на морското ниво, зголемена честота и интензитет на поплавите и сушите, промени во биотите и продуктивноста на храната и пораст во заболувањата. Доказите дека емисиите на стакленички гасови предизвикуваат пораст во глобалните и европските површински температури на воздухот, што резултира во климатски промени, постојано растат (IPCC, 2001, 2007). Напорите за намалување или ограничување на ефектите на климатските промени се фокусираат на ограничувањето на емисиите на сите стакленички гасови опфатени со Протоколот од Кјото.

Овој индикатор, на ниво на земјите-членки на ЕУ, ја поддржува годишната оценка на Комисијата, на напредокот во намалувањето на емисиите во ЕУ и во поединечните земји-членки кон постигнувањето на целите од Протоколот од Кјото, врз основа на механизмот за мониторинг на стакленичките гасови (Одлука на Советот бр. 280/2004/ЕЗ за механизам за мониторинг на емисиите на GHG во заедницата и за спроведување на Протоколот од Кјото).

Во случајот со Република Македонија, индикаторот базира на податоците од извештајот за ублажување на климатските промени во Република Македонија, кој е во склоп на националните комуникации кон Рамковната конвенција на ОН за климатски промени.

Дефиниција

Индикаторот ги илустрира проектираните трендови во антропогените емисии на стакленички гасови - GHG со употреба на постојните политики и мерки и/или дополнителни политики и мерки. Проектираните трендови се презентираат според видот на секторите: енергија, индустриски процеси, земјоделство, шумарство и промена на употреба на земјиште и отпад.

Единици

- Тони CO₂-еквивалентно.

Релевантност за креирање на политиката

Овој индикатор е од суштинско значење за националната политика за ублажување на климатските промени. Тој е во врска и со идното спроведување на проекти засновани на механизмот за чист развој според Протоколот од Кјото (CDM).

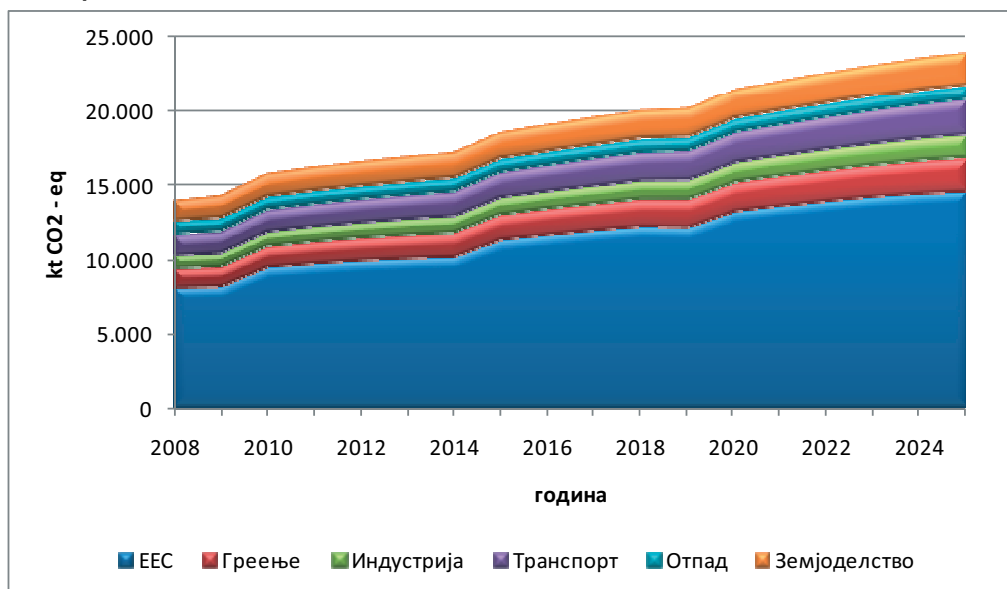
Законска основа

Република Македонија е страна на Рамковната конвенција на ОН за климатски промени и на Протоколот од Кјото. Прашањата поврзани со климатските промени се вградени во Законот за животна средина, вклучувајќи барања за подготвување на инвентари на емисиите на стакленички гасови и на отстранување преку апсорбенти, како и за акционен план со мерки и активности за намалување на порастот на емисиите на стакленички гасови и за ублажување на влијанијата од климатските промени. Исто така, во измените и дополнувањата на Законот за животна средина, се вгради член за назначен национален орган за одобрување на проектите од механизмот за чист развој според Протоколот од Кјото.

Клучна порака

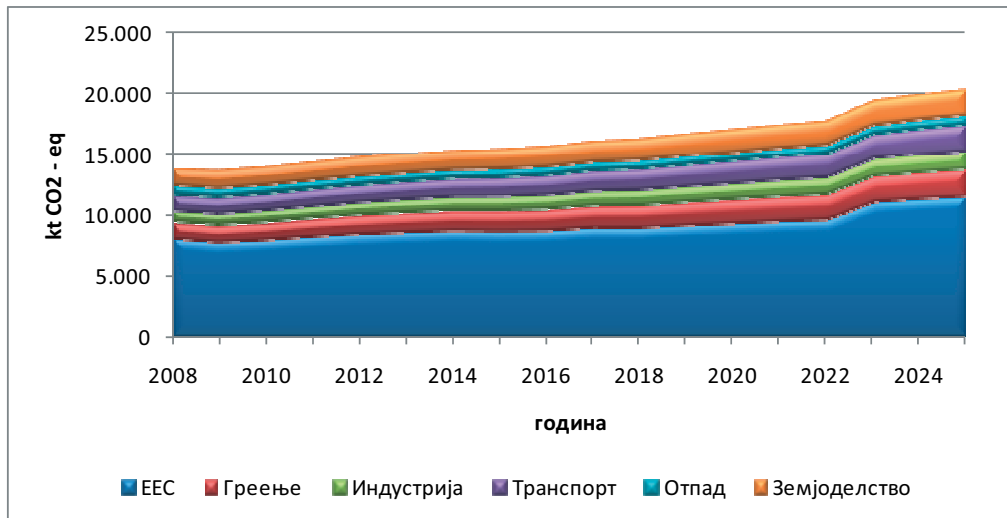
Според специфичните емисии (кт CO₂-eq по жител), Македонија останува меѓу земјите со релативно високи емисии по жител, главно, поради употребата на фосилни горива за производство на електрична енергија. Споредено со основното сценарио, овој параметар постепено се намалува со воведување на гасот во подобрените сценарија. Заради блиската врска меѓу емисиите на стакленички гасови и начинот на производство и потрошувачка на енергија, националните политики за енергетска ефикасност (ЕЕ) и обновливи извори на енергија (ОИЕ) сами по себе се во функција на ублажувањето на климатските промени затоа што остварувањето на поставените цели во овие политики значи и намалување на емисиите на стакленички гасови.

Слика 1 Проекции на вкупните емисии на стакленички гасови [кт CO₂-eq] - Основно сценарио

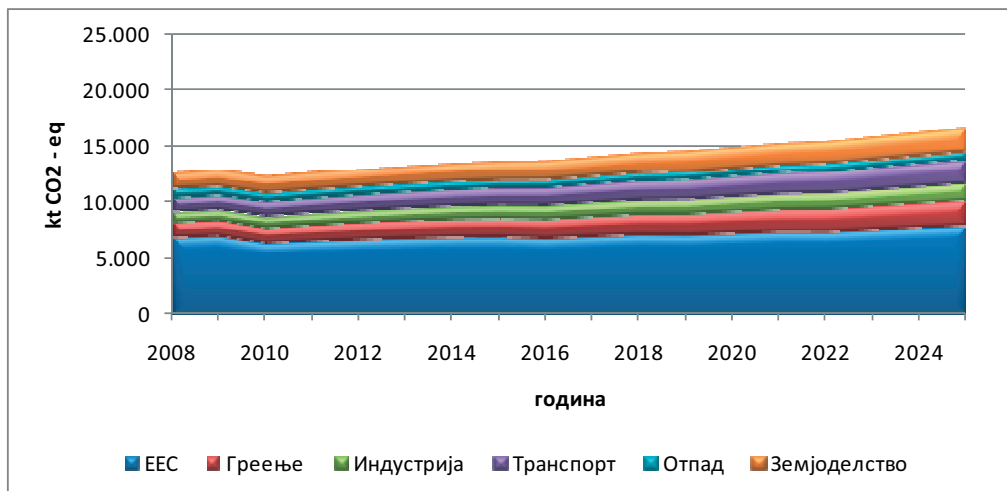

Слика 2 Проекции на вкупните емисии на стакленички гасови [kt CO₂-eq] - Прво еколошки подобро сценарио

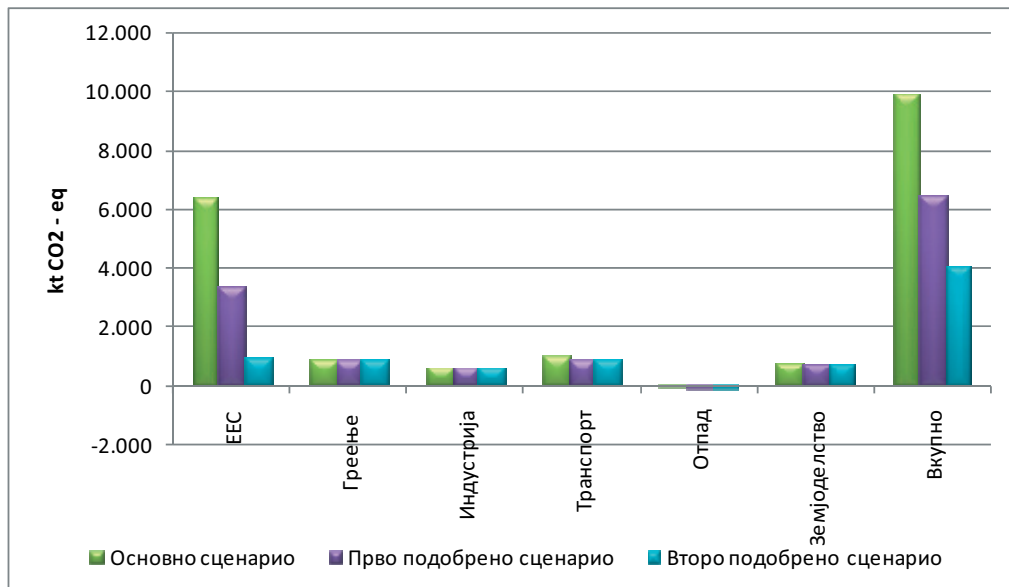

Слика 3 Проекции на вкупните емисии на стакленички гасови [kt CO₂-eq] - Второ еколошки подобро сценарио

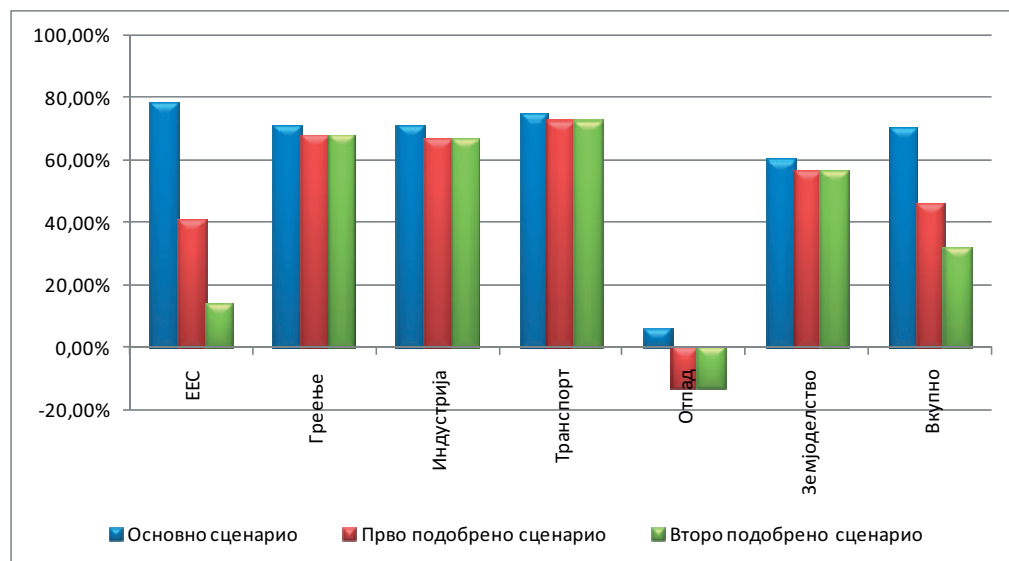

Слика 4 Ефективноста на трите сценарија изразена преку апсолутниот пораст на емисиите во 2025 год. во однос на емисиите од 2008 година

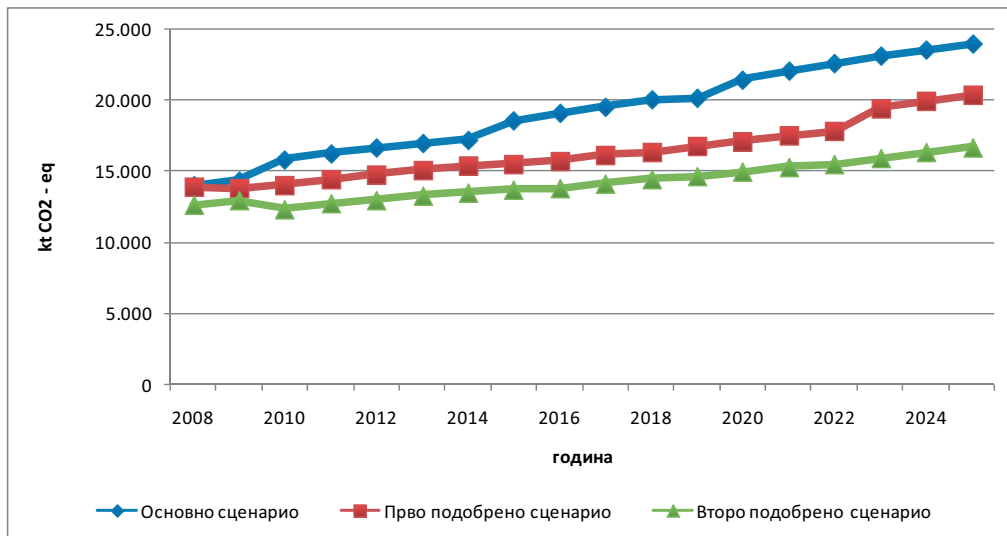

Слика 5 Ефективност на трите сценарија изразена како релативен пораст на емисиите во 2025 година во однос на емисиите од 2008 година

Слика 6 Проекции на вкупните емисии на стакленички гасови kt CO₂-eq за трите сценарија

Оценка

Во ова поглавје се интегрирани секторските емисии со цел да се проектираат вкупните емисии на стакленички гасови во периодот од 2008 до 2025 година, во согласност со усвоените сценарија: основно, прво и второ подобро еколошко сценарио. Треба да се напомене дека првото и второто еколошки подобро сценарио се разликуваат само во електроенергетскиот сектор, каде што второто подобро сценарио внесува дополнителни мерки за намалување на емисиите кои, како што ќе се покаже и подолу, ќе имаат значаен придонес во вкупното намалување на емисиите. Вкупните емисии на почетокот и на крајот од периодот по сите сценарија се сумирани во Табела 1. Понатаму, Табела 2 (и Слика 1), Табела 3 (и Слика 2) и Табела 4 (и Слика 3) ги даваат секторските и вкупните емисии на стакленички гасови по години за секое од сценаријата, соодветно.

Анализи на основното сценарио: Според проекциите прикажани во Табела 2 и на Слика 1, до 2025 година ќе дојде до значително зголемување на емисиите на стакленички гасови во споредба со предвидените вредности за 2008 година (во апсолутна вредност околу 9.900 kt CO₂-eq, или релативно околу 71%), доколку се применуваат вообичаените практики (Слика 4 и Слика 5, последна група на столпчиња). Ова зголемување, главно, е поврзано со порастот во електроенергетскиот сектор (апсолутна разлика од 6.400 kt CO₂-eq и 78% релативен пораст на вредноста од 2008 година), што го отсликува таканареченото црно сценарио, односно развојното сценарио на националниот енергетски сектор базирано на лигнит (Слика 4 и Слика 5, прва група на столпчиња). Другите сектори, исто така, покажуваат значаен пораст во емисиите на стакленички гасови, така што вредностите во 2025 година во споредба со вредностите од 2008 година се поголеми за 75% - транспорт, 71% - греење и индустрија, 60% - земјоделство и 6% - отпад (Слика 4 и Слика 5).

Анализа на сценаријата за намалување на емисиите: Состојбата може да се подобри ако развојните патеки вклучуваат активности/мерки кои ќе водат кон

намалување на емисиите на стакленички гасови. Како резултат на тоа, првото подобро сценарио (како што е дефинирано во анализите по сектори) доведува до пораст на вкупните емисии од 46% на вредностите во 2025 година во споредба со вредноста од 2008 година, или апсолутна разлика од околу 6.400 kt CO₂-eq. (Табела 3 и Слика 2; исто така, Слика 4 и Слика 5, последна група на столпчиња). Овој пораст на вкупните емисии дополнително се намалува за 32% (апсолутна разлика од околу 4.000 kt CO₂-eq) ако развојните патишта го следат второто подобро сценарио (Табела 4 и Слика 3; исто така, Слика 4 и Слика 5, последна група на столпчиња).

Што се однесува до проекциите по сектори за трите сценарија, споредбата меѓу емисиите од 2025 и 2008 година покажува најголем раст на емисиите во електроенергетскиот сектор. Имено, во овој сектор, релативното зголемување од 78% во основното сценарио се намалува на 41% со првото подобро сценарио заради воведувањето на двете комбинирани постројки на природен гас за производство на електрична енергија и топлина, (првата во 2009 година и втората во 2015 година). Релативното зголемување паѓа до 14% со второто подобро сценарио, како резултат на намалувањето на конзумот за вредноста на големите потрошувачи, воведувањето на обновливите извори на енергија и исклучувањето на ТЕЦ Неготино со влегувањето на новата гасна електроцентрала (Слика 4 и Слика 5, последна група на столпчиња). Што се однесува до секторите, забележлив е резултатот во секторот отпад каде релативниот пораст од 6% во основното сценарио се доведува до негативен релативен пораст (-13%) според двете подобрени сценарија, што значи дека во подобреното сценарио вредностите за емисиите во 2025 година ќе бидат за 13 % пониски од соодветните вредности во 2008 година (Слика 4 и Слика 5, петта група на столпчиња) заради воведувањето на технологија за согорување на депонискиот гас на неколку депонии во земјата. Останатите сектори незначително придонесуваат во намалувањето на вкупните емисии, имајќи предвид дека релативната разликата меѓу основното и подобрените сценарија се движи во границите од 2 до 4%. (Слика 5).

Конечно, сумарен преглед на проекциите на вкупните емисии на стакленички гасови по години, во согласност со усвоените сценарија е даден во Табела 5 и на Слика 6.

Според специфичните емисии (kt CO₂-eq по жител), Македонија останува меѓу земјите со релативно високи емисии по жител, главно, поради употребата на фосилни горива за производство на електрична енергија. Споредбено со основното сценарио, овој параметар постепено се намалува со воведување на гасот во подобрените сценарија. Пресметаните специфични емисии за трите сценарија се прикажани во Табела 6.

Табела 1 Определувачки вредности за трите сценарио

	Вкупни емисии на стакленички гасови во 2008 [kt CO ₂ -eq]	Вкупни емисии на стакленички гасови во 2025 [kt CO ₂ -eq]
Основно сценарио	14.040	23.947
Прво еколошки подобро сценарио	13.904	20.348
Второ еколошки подобро сценарио	12.645	16.713

Табела 2 Проекции на вкупните емисии на стакленички гасови [кt CO₂-eq]- Основно сценарио

	ЕЕС	Греење	Индуст.	Трансп.	Отпад	Земјод.	Вкупно
2008	8.196	1.328	906	1.390	844	1.376	14.040
2009	8.268	1.375	937	1.432	847	1.517	14.376
2010	9.584	1.423	970	1.475	850	1.553	15.855
2011	9.836	1.472	1.004	1.520	853	1.595	16.280
2012	10.025	1.524	1.039	1.566	856	1.637	16.647
2013	10.154	1.577	1.076	1.614	859	1.679	16.959
2014	10.246	1.632	1.113	1.664	862	1.722	17.239
2015	11.388	1.690	1.152	1.715	865	1.764	18.574
2016	11.719	1.740	1.187	1.775	868	1.807	19.096
2017	12.006	1.792	1.222	1.838	871	1.851	19.580
2018	12.261	1.846	1.259	1.902	875	1.894	20.037
2019	12.199	1.902	1.297	1.970	878	1.937	20.183
2020	13.260	1.959	1.336	2.039	881	1.981	21.456
2021	13.628	2.017	1.376	2.112	884	2.025	22.042
2022	13.954	2.078	1.417	2.186	887	2.070	22.592
2023	14.241	2.140	1.459	2.264	891	2.114	23.109
2024	14.463	2.205	1.503	2.344	894	2.159	23.568
2025	14.600	2.271	1.548	2.427	897	2.204	23.947

Табела 3 Проекции на вкупните емисии на стакленички гасови [кt CO₂-eq]- Прво еколошки подобро сценарио

	ЕЕС	Греење	Индуст.	Трансп.	Отпад	Земјод.	Вкупно
2008	8.196	1.328	902	1.258	844	1.376	13.904
2009	7.922	1.353	931	1.296	769	1.517	13.788
2010	8.093	1.401	961	1.335	757	1.512	14.059
2011	8.354	1.451	993	1.375	741	1.546	14.460
2012	8.575	1.502	1.025	1.416	729	1.588	14.835
2013	8.719	1.556	1.059	1.458	720	1.630	15.142
2014	8.831	1.611	1.094	1.502	700	1.673	15.411
2015	8.784	1.647	1.130	1.547	703	1.715	15.526
2016	8.827	1.697	1.163	1.601	706	1.757	15.751
2017	9.071	1.749	1.196	1.656	709	1.800	16.181
2018	9.055	1.803	1.231	1.714	712	1.844	16.359
2019	9.262	1.859	1.267	1.773	715	1.887	16.763
2020	9.428	1.916	1.304	1.834	718	1.930	17.130
2021	9.580	1.975	1.342	1.897	722	1.974	17.490
2022	9.700	2.035	1.381	1.963	725	2.018	17.822
2023	11.131	2.097	1.422	2.031	728	2.063	19.472
2024	11.367	2.162	1.463	2.101	731	2.107	19.931
2025	11.553	2.228	1.506	2.174	735	2.152	20.348

Табела 4 Проекции на вкупните емисии на стакленички гасови [kt CO₂-eq] - Второ еколошки подобро сценарио

	ЕЕС	Греење	Индуст.	Трансп.	Отпад	Земјод.	Вкупно
2008	6.937	1.328	902	1.258	844	1.376	12.645
2009	7.082	1.353	931	1.296	769	1.517	12.948
2010	6.430	1.401	961	1.335	757	1.512	12.396
2011	6.613	1.451	993	1.375	741	1.546	12.719
2012	6.765	1.502	1.025	1.416	729	1.588	13.025
2013	6.881	1.556	1.059	1.458	720	1.630	13.304
2014	6.973	1.611	1.094	1.502	700	1.673	13.553
2015	6.990	1.647	1.130	1.547	703	1.715	13.732
2016	6.878	1.697	1.163	1.601	706	1.757	13.802
2017	7.042	1.749	1.196	1.656	709	1.800	14.152
2018	7.180	1.803	1.231	1.714	712	1.844	14.484
2019	7.143	1.859	1.267	1.773	715	1.887	14.644
2020	7.290	1.916	1.304	1.834	718	1.930	14.992
2021	7.415	1.975	1.342	1.897	722	1.974	15.325
2022	7.398	2.035	1.381	1.963	725	2.018	15.520
2023	7.586	2.097	1.422	2.031	728	2.063	15.927
2024	7.756	2.162	1.463	2.101	731	2.107	16.320
2025	7.918	2.228	1.506	2.174	735	2.152	16.713

Табела 5 Проекции на вкупните емисиите на стакленички гасови за трите сценарија
kt CO₂-eq

Година	Основно сценарио	Прво подобро сценарио	Второ подобро сценарио
2008	14.040	13.904	12.645
2009	14.376	13.788	12.948
2010	15.855	14.059	12.396
2011	16.280	14.460	12.719
2012	16.647	14.835	13.025
2013	16.959	15.142	13.304
2014	17.239	15.411	13.553
2015	18.574	15.526	13.732
2016	19.096	15.751	13.802
2017	19.580	16.181	14.152
2018	20.037	16.359	14.484
2019	20.183	16.763	14.644
2020	21.456	17.130	14.992
2021	22.042	17.490	15.325
2022	22.592	17.822	15.520
2023	23.109	19.472	15.927
2024	23.568	19.931	16.320
2025	23.947	20.348	16.713

Табела 6 Специфични емисии на стакленички гасови во Македонија kt CO₂-eq по жител

Година	Проекции на населението (1000 ж)	Основно сценарио	Прво подобро сценарио	Второ подобро сценарио
2008	2.055	6,83	6,76	6,15
2009	2.062	6,97	6,69	6,28
2010	2.068	7,67	6,80	5,99
2011	2.074	7,85	6,97	6,13
2012	2.080	8,00	7,13	6,26
2013	2.086	8,13	7,26	6,38
2014	2.093	8,24	7,36	6,48
2015	2.099	8,85	7,40	6,54
2016	2.105	9,07	7,48	6,56
2017	2.112	9,27	7,66	6,70
2018	2.118	9,46	7,72	6,84
2019	2.124	9,50	7,89	6,89
2020	2.131	10,07	8,04	7,04
2021	2.137	10,31	8,18	7,17
2022	2.143	10,54	8,31	7,24
2023	2.150	10,75	9,06	7,41
2024	2.156	10,93	9,24	7,57
2025	2.163	11,07	9,41	7,73

Методологија

- Методологија за пресметка на индикаторот

Секторот за производство на електрична енергија (кој учествува со над 50% во вкупните емисии на стакленички гасови) е моделиран со користење на софтверот WASP (алатка за планирање на развојот на енергетскиот систем), додека за другите сектори проценките за емисиите се вршат според користењето на софтверската алатка GACMO и експертските судови. Проекциите за емисиите на стакленички гасови се вршат преку анализите за намалување, во рамките на националните извештаи.

Спецификација за податоците

Име на индикаторот	Извор	Обврска за известување
Проекции за емисии и елиминација на стакленички гасови	– Анализи за намалување на стакленичките гасови, во: <i>Прв Национален извештај на Македонија</i> кон UNFCCC, МЖСПП, УНДП, стр. 47-84, 2003– <i>Втор Национален извештај на Македонија</i> кон UNFCCC, МЖСПП, www.unfccc.org.mk	– UNFCCC

Општи мета податоци

Ознака	Име на индикаторот	Усогласеност со CSI/EEA или други индикатори		Класификација по ДПСИР	Тип	Поврзаност со област	Фреквенција на публикување
МК НИ 011	Проекции за емисии и елиминација на стакленички гасови	CSI 011	Projections of greenhouse gas emissions and removals	П	А	воздух квалитет на воздух Климатски промени	годишно

Извор(и) на податоците: Годишни извештаи и други публикации на Државниот завод за статистика, релевантни национални стратегии/програми/плани

Географски опфат: Република Македонија

Временски опсег: 2000 - 2025 година

Несигурност

- Несигурност податоците

Немање национални секторски стратегии (особено за енергетскиот сектор).

Активности

- Краткорочни активности

- Усвојување на Вториот национален извештај за климатски промени, со вграден Извештај за ублажување на климатските промени.

- a. **Опис на активноста**

- Врз основа на тековните податоци за развој на енергетскиот, индустрискиот, земјоделскиот сектор, се изработи основно сценарио, и дополнителни ублажувачки сценарија со мерки за намалување на емисиите во соодветните сектори.

Краен рок: средина на 2008 година

- Долгорочни активности

- Врз основа на усвоени национални стратегии во поедини сектори, креирање на сценарија за ублажување на климатските промени со помали несигурности.

